

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het arrondissementsparket te Amsterdam.

Publicatiedatum: 19 november 2014

Rapportnummer: 2014/160

Klacht

Bevindingen

Algemeen

1. Verzoeker werkte als docent bij een school. Op enig moment liet verzoeker de school weten dat hij naar het buitenland wilde emigreren. Enige tijd later heeft de school verzoeker geschorst vanwege (een) melding(en) van grensoverschrijdend gedrag. Daarna emigreert verzoeker zoals gepland naar het buitenland. Vervolgens heeft de school aangifte tegen verzoeker gedaan. Hierna verschijnt er in een krant een bericht over het tegen verzoeker lopende opsporingsonderzoek. In dit bericht wordt onder andere gesteld dat het Openbaar Ministerie (OM) de autoriteiten van het land waar verzoeker verblijft om hulp heeft verzocht. Ook staat in dit bericht dat het OM heeft bevestigd dat de school aangifte tegen verzoeker heeft gedaan. Volgens verzoeker is dit bericht vervolgens door verschillende nationale en internationale media overgenomen. Ook daarna hebben de media nog verschillende malen over de zaak tegen verzoeker bericht.

2. Verzoeker heeft bij het OM geklaagd over de informatie die het OM aan de media heeft verstrekt over het tegen hem lopende opsporingsonderzoek. Nadat de klacht door het OM was behandeld, heeft verzoeker de Nationale ombudsman benaderd.

Visie minister van Veiligheid en Justitie

3. Naar aanleiding van het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft de minister het volgende laten weten. Bij het verstrekken van informatie aan de media is de Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging (Aanwijzing) voor het OM leidend (zie Achtergrond onder 1). In de Aanwijzing is onder meer vermeld dat bij voorlichting over strafzaken de juiste balans moet worden gevonden tussen openheid en transparantie enerzijds en de belangen van een eerlijke procesgang en de privacy van de betrokkenen anderzijds. In beginsel worden geen persoonsgegevens verstrekt wanneer deze verstrekking kan leiden tot identificatie van de persoon en de schending van diens privacy. Als onjuiste publicatie dreigt dan kan het OM ervoor kiezen om te proberen dat onjuiste verhaal uit de pers te houden door extra informatie aan de betreffende journalist te verstrekken. Per zaak maakt het OM een afweging welke mediastrategie zal worden gevoerd.

4. De minister heeft gesteld dat verzoeker wordt verdacht van ontuchtige handelingen bij

leerlingen van de school waar hij werkte als docent. In juni 2013 werd het OM voor het eerst benaderd door een krant met de vraag of er een onderzoek liep naar een docent op een bepaald soort school in X. Ook stelde de krant dat de docent was gevlucht naar het buitenland. Vervolgens heeft het OM gezegd: "Er is een docent geschorst (...) door de (...) school. Die school heeft aangifte gedaan. Er zijn meerdere meldingen van ontucht en er loopt een onderzoek naar de man. Dat is alles wat we kwijt willen." Op aanvullende vragen heeft het OM geen antwoord gegeven. Later die dag heeft de krant gevraagd hoe het in het algemeen gaat als een verdachte in het buitenland zit en het OM uitlevering wil. Het OM heeft vervolgens gesteld dat die vraag lastig te beantwoorden is, omdat het antwoord op de situatie van verzoeker zou worden toegepast. Het OM heeft daarna gemeld dat in het algemeen een rechtshulpverzoek zou worden gedaan. De krant heeft hieruit de conclusie getrokken dat het OM in de onderhavige kwestie een rechtshulpverzoek had gedaan. Die conclusie is echter geen juiste weergave van het gesprek, aldus de minister. Naar aanleiding van het bericht in een krant hierover hebben andere journalisten het OM benaderd. Het OM heeft die journalisten het volgende laten weten: "Er is een docent geschorst (...) door de (...) school. Die school heeft aangifte gedaan. Er zijn meerdere meldingen van ontucht en er loopt een onderzoek naar de man. Dat is alles wat we er over kwijt willen. Over rechtshulpverzoeken en waar de man verblijft doen we geen uitspraken". Later is door het OM gemeld dat de verdachte naar het buitenland was vertrokken, zoals hij al had gepland. Deze mededeling was gedaan, omdat in de media ten onrechte het beeld was ontstaan dat verzoeker was gevlucht.

5. Nadat opnieuw een artikel in een krant was verschenen over verzoeker, is het OM benaderd door journalisten met vragen. Deze vragen zijn niet beantwoord. Daarna heeft een krant het OM gevraagd om een achtergrondgesprek. Op dit verzoek is het OM niet ingegaan. Vervolgens heeft een krant contact opgenomen met het OM en gesteld dat de krant had gehoord dat het OM met een uitleveringsverzoek bezig was. Het OM heeft toen gemeld dat het onderzoek liep en dat het OM niet stilzat, maar dat niet elke stap in het onderzoek zou worden gemeld. Vervolgens heeft het OM in januari 2014 bevestigd dat er een uitleveringsverzoek was gedaan. Op de vraag van de krant waarom het zo lang had geduurd, is uitgelegd dat het land een ander rechtssysteem heeft en daarom andere eisen worden gesteld aan een uitleveringsverzoek. In dat kader heeft het OM de juridische term 'ernstige bezwaren' toegelicht als grond voor een uitleveringsverzoek. Dit heeft de journaliste geïnterpreteerd als 'voldoende bewijs om een verzoek te kunnen indienen'. In het krantenbericht stond vervolgens vermeld dat er voldoende bewijs en grond moet zijn om een verzoek tot uitlevering te kunnen indienen. Ook stond in dit bericht vermeld dat een woordvoerder van het OM had gezegd: "dat is er nu". Met de quote: "dat is er nu" is volgens de minister ten onrechte de suggestie gewekt dat er voldoende bewijs is. Met 'dat is er nu' was bedoeld dat werd voldaan aan de eisen die het betreffende land stelt aan een uitleveringsverzoek. Naar aanleiding van het krantenbericht hierover, is het OM door andere media benaderd. Het OM heeft vervolgens bevestigd dat een uitleveringsverzoek was gedaan.

6. Het OM heeft geen informatie verstrekt over de inhoud van de feiten waarvan verzoeker werd verdacht of over de persoon van verzoeker. Het OM heeft nooit de naam van verzoeker bevestigd en heeft ook geen mededelingen gedaan die, al dan niet in combinatie met andere informatie, zouden kunnen leiden tot de identificatie van verzoeker. De minister stelt dat het OM in het gehele proces niet actief de pers heeft opgezocht, maar het OM steeds antwoord heeft gegeven op vragen van journalisten. Volgens de minister heeft het OM terughoudend geopereerd. De minister

is van mening dat het OM er niet verantwoordelijk voor is dat journalisten zelf onderzoek verrichten en achter verdachten aan gaan. De minister vindt dat het OM in verzoekers geval de juiste balans heeft gevonden tussen openheid en privacy en het OM de Aanwijzing juist heeft toegepast. De minister acht de klacht ongegrond.

Visie verzoeker

7. Nadat er berichten over verzoeker in de media verschenen, zijn diverse Nederlandse journalisten gereisd naar het land waar verzoeker verblijft. Deze journalisten wilden volgens verzoeker nagaan wie hij is, waar hij woont, wat hij doet en met wie hij omgaat. Verzoeker stelt dat die informatie ook in kranten is vermeld. Verder moet verzoeker uit de krant begrijpen dat het OM een uitleveringsverzoek heeft gedaan aan de autoriteiten van het land waar hij verblijft. Verzoeker en zijn advocaat waren hierover niet geïnformeerd ondanks dat de advocaat van verzoeker hierover herhaalde malen contact heeft gezocht met het OM. Verzoeker stelt dat er meerdere malen aan de media informatie is verstrekt waar alleen de overheid over kon beschikken. Volgens verzoeker kan door de handelwijze van het OM geen sprake meer zijn van een eerlijk proces en is er een eenzijdig en onjuist beeld van verzoeker en de zaak ontstaan. Ook is door de handelwijze van het OM de privacy van verzoeker en zijn familie geschonden.

8. Volgens verzoeker heeft het OM actief informatie aan de media verstrekt, althans heeft het OM geen handelingen verricht om lekken naar de media te voorkomen. Hierdoor heeft verzoeker – nog voordat hij kennis heeft kunnen nemen van een aanklacht tegen hem – uit de media moeten vernemen waar het OM jegens hem mee bezig is. Hierbij heeft het OM volgens verzoeker op geen enkele wijze de onjuistheden in mediaberichten hersteld. Verzoeker is van mening dat het OM bij aanvang van de zaak een persbericht had moeten uitbrengen gelet op het zeer gevoelige karakter van de zaak waarbij sprake is van een ernstige verdenking. Ook was vanaf het begin duidelijk dat het bericht over deze zaak in de media veel aandacht zou krijgen. Als het OM tijdig een persbericht had uitgegeven, had voorkomen kunnen worden dat er onjuiste informatie in de media zou komen. Verder had het OM zich moeten realiseren dat de identiteit van verzoeker direct bekend zou kunnen worden door publicaties in de media over deze zaak, omdat verzoeker werkte voor de enige in Nederland aanwezige school op dit gebied. Op deze school waren twee docenten werkzaam die het betreffende vak gaven en één van die docenten is naar het buitenland geëmigreerd. Voor iedereen is dan zonder meer duidelijk dat het om verzoeker gaat.

9. Verder is verzoeker van mening dat het OM op onjuiste en onvolledige wijze informatie aan de media heeft bevestigd waardoor er een onjuist beeld in de media is ontstaan. Verzoeker stelt dat het OM slechts aan de media heeft laten weten dat de school aangifte had gedaan en er meerdere meldingen van ontucht waren. Verzoeker vindt dat het OM hierbij ook had moeten aangeven dat verzoeker Nederland had verlaten vanwege een emigratie die al eerder was aangekondigd, zodat niet het beeld zou ontstaan dat verzoeker zou zijn gevlucht naar het buitenland. Verzoekers advocaat had het OM reeds in 2012 laten weten dat de emigratie van verzoeker al was gepland. Ook had het OM moeten vermelden dat de school door de Onderwijsinspectie en de minister zou zijn gedwongen om in oktober/november 2012 aangifte te doen. Het verbaast verzoeker dat het OM, nadat een krant een vraag over het uitleveringsverzoek had gesteld, eerst aangeeft dat die vraag lastig te beantwoorden is omdat het antwoord op deze zaak zou worden toegepast en het OM vervolgens toch antwoordt dat in het algemeen een rechtshulpverzoek zou worden gedaan.

Daarna is het OM door meerdere journalisten om bevestiging van het verhaal in de krant gevraagd. Dit was volgens verzoeker de uitgelezen kans voor het OM om te komen met een volledige reactie waarbij er daadwerkelijk recht kon worden gedaan aan de positie die de verdachte toekomt. Toen in een krant het bericht verscheen dat het OM een uitleveringsverzoek had gedaan en het OM hierbij verkeerd werd geciteerd (met de quote: "dat is er nu"), zag het OM nog steeds geen noodzaak om informatie te verstrekken aan de media.

Stukken

10. Tussen de stukken die de Nationale ombudsman heeft ontvangen, bevindt zich een brief van het OM van 8 oktober 2013 gericht aan verzoekers advocaat waarin staat dat het OM heeft besloten om via de reguliere weg om de uitlevering en voorlopige aanhouding van verzoeker te vragen. Ook blijkt uit de stukken dat deze brief van het OM aan de advocaat in het ongereede is geraakt en niet is verzonden. Hiervoor heeft het OM excuses aangeboden.

Beoordeling

11. De Nationale ombudsman beoordeelt de behoorlijkheid van gedragingen van overheidsinstanties aan de hand van behoorlijkheidsvereisten. Dit beoordelingskader valt niet samen met het kader dat de strafrechter hanteert. De Nationale ombudsman geeft dan ook geen oordeel over kwesties die zijn voorbehouden aan de strafrechter. Hieronder valt bijvoorbeeld de stelling van verzoeker dat door de handelwijze van het OM geen sprake meer kan zijn van een eerlijk proces.

12. De Nationale ombudsman zal in deze zaak een oordeel geven over de informatieverstrekking van het OM aan de media. De stelling van verzoeker dat de media een hetze tegen hem zijn gestart en zij wilden nagaan wie hij was, waar hij woont, wat hij doet en met wie hij omgaat, zal de Nationale ombudsman niet beoordelen. Journalisten zijn immers geen overheidsinstanties en zij hebben een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van hun handelen.

Behoorlijkheidsvereiste

13. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. Dit betekent onder andere dat het OM bij informatieverstrekking aan de media conform de Aanwijzing handelt. Ook dient de door het OM verstrekte informatie correct en duidelijk te zijn, zodat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat er onjuistheden in de berichtgeving van de media terechtkomen. Verder mag van het OM worden verwacht dat het, zo nodig, onjuistheden (in berichtgeving) rectificeert.

14. Volgens de Aanwijzing heeft de burger het recht goed en tijdig te worden geïnformeerd over ontwikkelingen in concrete onderzoeken en strafzaken (zie Achtergrond onder 1). In de Aanwijzing is vermeld dat informatie over personen kan worden verstrekt, tenzij daardoor de identiteit van de verdachte bekend wordt. In beginsel wordt volstaan met het verstrekken van geslacht, leeftijd en woonplaats. Ook is in de Aanwijzing vermeld dat het beroep van de verdachte kan worden vermeld wanneer het delict verband houdt met dit beroep.

Onderzoek naar verzoeker

15. In verzoekers geval benaderde een krant het OM met de vraag of er een onderzoek liep naar een docent op een bepaald soort school in X. In reactie hierop heeft het OM gesteld: "Er is een docent geschorst in (...) door de (...) school. Die school heeft aangifte gedaan. Er zijn meerdere meldingen van ontucht en er loopt een onderzoek naar de man. Dat is alles wat we kwijt willen".

16. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het OM met die mededeling niet het vereiste van professionaliteit heeft geschonden. Hoewel de Nationale ombudsman zich kan voorstellen dat verzoeker het vervelend vond dat er berichten over het opsporingsonderzoek tegen hem in de media verschenen, heeft het OM met deze mededeling conform de Aanwijzing gehandeld. Het (voormalige) beroep van verzoeker houdt verband met het delict waarvan hij wordt verdacht. Verzoeker wordt immers verdacht van ontuchtige handelingen bij leerlingen van de school waar hij werkzaam was als docent (zie de delictsomschrijving van artikel 249, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, Achtergrond onder 2). Verder acht de Nationale ombudsman van belang dat de krant die het OM benaderde al beschikte over concrete en feitelijke informatie. Het OM heeft deze informatie slechts bevestigd en heeft niet zelf actief de media benaderd met deze informatie.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

Gevlucht

17. De minister heeft aangegeven dat toen een krant het OM voor het eerst benaderde over het opsporingsonderzoek tegen verzoeker, de krant stelde dat verzoeker was gevlucht naar het buitenland. Ook heeft de minister gesteld dat het OM later heeft gemeld dat verzoeker naar het buitenland was vertrokken, zoals hij al had gepland. Deze mededeling deed het OM, omdat in de media ten onrechte het beeld was ontstaan dat verzoeker was gevlucht. Uit de stukken die de Nationale ombudsman heeft ontvangen, blijkt dat verzoekers advocaat het OM in 2012 heeft laten weten dat de emigratie van verzoeker al was gepland. De krant benaderde het OM voor het eerst in juni 2013. Toen was het OM er dus al van op de hoogte dat verzoeker niet naar het buitenland was gevlucht, maar dat zijn emigratie al eerder was gepland. De Nationale ombudsman is van oordeel dat het OM de stelling van de krant dat verzoeker was gevlucht direct had moeten corrigeren. Het OM dient zoveel mogelijk te voorkomen dat onjuiste informatie gepubliceerd wordt. In de Aanwijzing is weergegeven dat als het OM wordt geconfronteerd met een journalist die onjuiste informatie wil publiceren, ervoor kan worden gekozen dat onjuiste verhaal uit de pers te houden door extra informatie aan de bewuste journalist te verstrekken. Door niet direct aan de krant duidelijk te maken dat verzoekers emigratie al eerder was gepland, heeft het OM het vereiste van professionaliteit geschonden.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

Quote

18. De minister heeft gesteld dat de uitleg van het OM over het uitleveringsverzoek door de journaliste is geïnterpreteerd als 'voldoende bewijs om een verzoek te kunnen indienen'. Zoals de minister heeft aangegeven, is daardoor met de quote: "Dat is er nu" ten onrechte de suggestie gewekt dat er voldoende bewijs tegen verzoeker was. Deze suggestie is echter door de journaliste – en niet door het OM – gewekt. Het OM heeft de journaliste correct geïnformeerd. De journaliste heeft die informatie vertaald ten behoeve van de leesbaarheid. Hierdoor is de nuance

enigszins verloren gegaan. Dit valt het OM niet aan te rekenen. Het verschil tussen voldoen aan de eisen voor het indienen van een uitleveringsverzoek en het hebben van voldoende bewijs is lastig uit te leggen aan een lezer die niet deskundig is op dit gebied. Daarbij tekent de ombudsman aan dat de journaliste niet heeft geschreven dat er voldoende bewijs was voor een veroordeling. Onder deze omstandigheden gaat het naar het oordeel van de Nationale ombudsman te ver om van het OM te eisen dat het deze verkeerde suggestie had moeten recht zetten.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

Persbericht

20. Verzoeker verwijt het OM aan de ene kant dat het actief informatie aan de media heeft verstrekt over het tegen hem lopende opsporingsonderzoek. Tegelijkertijd verwijt verzoeker het OM dat het bij aanvang van de zaak geen persbericht heeft laten uitgaan. Hiermee lijkt verzoeker op twee gedachten te hinken.

21. In de Aanwijzing is vermeld dat het OM de media doorgaans via een persbericht op de hoogte houdt van de voortgang van het onderzoek in ernstige zaken. Grote belangstelling voor een bepaalde zaak en onjuiste berichtgeving in de media kunnen reden zijn een persbericht uit te brengen, aldus de Aanwijzing.

22. Op basis van het onderzoek ontstaat niet het beeld dat het OM – zoals verzoeker stelt – actief de media heeft gezocht en actief informatie over het tegen hem lopende opsporingsonderzoek heeft verstrekt. Het OM heeft zich op verschillende momenten terughoudend opgesteld door vragen niet te beantwoorden en geen achtergrondgesprek aan te gaan. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat het OM zich terughoudend heeft opgesteld (mede) gelet op het stadium waar het opsporingsonderzoek in verkeerde. Verzoeker moest nog worden verhoord. Daar komt bij dat als het OM bij aanvang van de zaak een persbericht had uitgebracht dit tot gevolg had kunnen hebben dat verzoeker al eerder (ongewenst) aandacht van de media had gekregen. De school heeft in oktober/november 2012 aangifte tegen verzoeker gedaan. Als reeds bij aanvang van de zaak een persbericht was uitgebracht door het OM, dan hadden de media waarschijnlijk toen al (veel) aandacht aan deze zaak besteed. Nu werd het OM in juni 2013 voor het eerst door een krant benaderd met vragen over verzoekers zaak. Alles overziend komt de Nationale ombudsman tot het oordeel dat het OM niet het vereiste van professionaliteit heeft geschonden door geen persbericht uit te brengen bij de aanvang van de zaak.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

Uitleveringsverzoek

23. In januari 2014 heeft het OM aan de media bevestigd dat er een uitleveringsverzoek ten aanzien van verzoeker was gedaan. Bij brief van 8 oktober 2013 wilde het OM de advocaat van verzoeker informeren over het uitleveringsverzoek. Deze brief is echter in het ongerede geraakt en niet verzonden naar verzoekers advocaat. Het OM had dus de intentie om de advocaat te informeren over het uitleveringsverzoek, maar dit is niet gelukt doordat de brief is zoekgeraakt. Hierdoor hebben verzoeker en zijn advocaat uit de media moeten vernemen dat er een uitleveringsverzoek door het OM was gedaan. Dat de brief van 8 oktober 2013 in het ongerede is geraakt en niet is verzonden naar verzoekers advocaat is in strijd met het vereiste van goede

organisatie. Dit vereiste houdt onder meer in dat de overheid er voor zorgt dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. De overheid werkt daarbij secuur en vermijdt slordigheden.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk. De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van de excuses die het OM in dit verband heeft aangeboden.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedragingen van het arrondissementsparket te Amsterdam is gegrond wat betreft het niet corrigeren van de mededeling dat verzoeker was gevlucht, wegens schending van het vereiste van professionaliteit.

De klacht is eveneens gegrond wat betreft het niet informeren van verzoeker en zijn advocaat over het uitleveringsverzoek wegens schending van het vereiste van goede organisatie.

De klacht is voor het overige niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Achtergrond

1. Aanwijzing voorlichting opsporing en vervolging (2012A009)

(...)

Openheid

De maatschappelijke opdracht van OM en politie [1] brengt niet alleen de verantwoordelijkheid mee om in de invulling van hun taak een effectieve bijdrage te leveren aan een veilige en rechtvaardige samenleving. Deze taakstelling vereist ook dat interventies zichtbaar, merkbaar en herkenbaar zijn voor slachtoffers, daders en hun omgeving, en dat OM en politie open zijn over hun afwegingen en fouten. De burger heeft het recht goed en tijdig te worden geïnformeerd over ontwikkelingen in concrete onderzoeken en strafzaken.

Het communicatiebeleid is gericht op het verstrekken van informatie zowel over actuele onderzoeken en strafzaken als over de prioriteiten bij de aanpak van criminaliteit. Transparantie vergroot het vertrouwen in de rechtsstaat. Dit is in het belang van de opsporing. Wanneer OM en politie – bijvoorbeeld via Burgernet, www.depolitiezoekt.nl of SMS-alert – de hulp van het publiek inroepen bij het oplossen van zaken, zal de bereidheid daartoe groter zijn naarmate het vertrouwen in politie en OM sterker is.

Privacybescherming en onderzoeksbelang

Bij de voorlichting over strafzaken is van groot belang dat de juiste balans gevonden wordt tussen

openheid en transparantie enerzijds en de belangen van een eerlijke procesgang en de privacy van de betrokkenen anderzijds. Het OM heeft toe te zien op een eerlijke procesgang waarbij respect wordt getoond voor de positie van de rechter en de verdediging, waarbij recht wordt gedaan aan de verdachte en het slachtoffer en waarbij de privacy van verdachten, (nabestaanden van) slachtoffers en getuigen gewaarborgd is. In beginsel worden geen persoonsgegevens verstrekt wanneer deze verstrekking kan leiden tot identificatie van de persoon en schending van diens privacy. Verstrekking van persoonsgegevens aan de pers die kunnen leiden tot identificatie dient altijd afgestemd te worden met de onderzoeksleiding.

Daarnaast moet ook de balans in het oog gehouden worden tussen enerzijds openheid en transparantie en anderzijds het belang van het onderzoek. Het uitgangspunt hierbij is: openheid waar het mogelijk is, terughoudendheid waar het nodig is. Bij de opsporing en vervolging is de waarheidsvinding het uiteindelijke doel van OM en politie. Het verstrekken van informatie aan de pers kan het onderzoek naar de ware toedracht van een zaak schaden. Daarom kan onderzoeksbelang een reden zijn bepaalde informatie niet te verstrekken. (...)

INFORMATIEVERSTREKING

1. Beleid: actief en proactief

De afgelopen jaren is het aantal media – waaronder de sociale media – en de diversiteit van de media sterk gegroeid. Mede daardoor is de behoefte van burgers en journalisten [2] aan informatie over onderzoeken en strafzaken gegroeid. Om in deze behoefte te voorzien, zullen de politie en het OM in elke zaak de afweging maken welke informatie op welk moment openbaar gemaakt kan worden.

OM en politie hanteren een (pro)actief en alert communicatiebeleid. Om de doelgroepen te bereiken kan de hele bandbreedte aan communicatiemiddelen worden ingezet, inclusief het internet en de sociale media. Voor al deze media gelden dezelfde hoge normen van zorgvuldigheid, niet in de laatste plaats vanwege het permanente karakter van internet, waarop elke berichtgeving uiteindelijk terechtkomt. De belangen van slachtoffers en nabestaanden worden hierbij nadrukkelijk meegewogen. Ontwikkelingen in de berichtgeving worden nauwgezet gevolgd om te kunnen bepalen of extra berichtgeving gewenst is om de beeldvorming te corrigeren.

Actieve communicatie door OM of politie begint veelal met het uitbrengen van een persbericht of een tweet. De politie meldt dagelijks in persberichten en tweets een veelheid aan incidenten en aanhoudingen. Het OM brengt de media doorgaans via een persbericht op de hoogte van de voortgang van het onderzoek in ernstige zaken. Grote belangstelling voor een bepaalde zaak en onjuiste berichtgeving in de media kunnen reden zijn een persbericht uit te brengen. Voor een meer uitvoerige toelichting op een zaak of een onderwerp kan gebruik worden gemaakt van de website van het OM.

Ook wanneer het OM of de politie de media achteraf gezien (deels) onjuist heeft geïnformeerd, met als gevolg onjuiste berichten in de media, wordt hiervan zo spoedig mogelijk melding gemaakt aan de media. Het ligt voor de hand dat de partij die de onjuiste informatie heeft gemeld de mededeling aan de media doet. Een dergelijke handelwijze levert een bijdrage aan het vergroten van het vertrouwen van de burger in OM en politie. Vanzelfsprekend dient onjuiste berichtgeving

die nog niet tot publicatie heeft geleid bij het betreffende medium te worden rechtgezet.

De maatschappelijke taak van het OM vraagt om een OM dat zichtbaar, merkbaar en herkenbaar gericht is op de dader en staat voor het slachtoffer. Het persbeleid sluit daarbij aan en draagt bij aan het verwezenlijken van deze ambities. Als strafrechtelijk handhaver van de rechtsorde wil het OM een bijdrage leveren aan de maatschappelijke veiligheid. Daarbij is samenwerking met bestuurlijke en private partners noodzakelijk. Zo nodig stemmen politie en OM de inhoud van de communicatie en de timing ervan af met de relevante partner.

Persvoorlichting wordt actief ingezet om samenhang tussen praktijk en beleid te tonen. Concrete zaken worden zoveel mogelijk in de context geplaatst waarbij ook aandacht wordt geschonken aan de lokale of landelijke beleidsprioriteiten.

Voorlichting over concrete onderzoeken of strafzaken geschiedt – doorgaans vanaf de voorgeleiding aan de rechter-commissaris – door het parket dat voor de zaak verantwoordelijk is.

OM en politie behandelen jaarlijks vele honderdduizenden zaken. Gezien de grote hoeveelheid zaken is het praktisch gezien niet mogelijk alle acties van OM en politie te melden. Er zal dus altijd een zekere selectie

moeten worden gemaakt. Bij de selectie zal met name de maatschappelijke onrust die een zaak teweeg brengt of kan brengen leidend zijn.

Het OM voert een proactief persbeleid over landelijke of lokale thema's. Dat wil zeggen dat het OM, los van concrete strafzaken, over lokale of landelijke beleidsprioriteiten communiceert met het doel om de burger in staat te stellen zich een adequaat beeld te vormen van de context waarin het OM (toekomstige) concrete strafzaken afdoet.

2. Privacywetgeving

Het juridisch kader voor de voorlichting over opsporing en vervolging wordt bepaald door de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

2.1 Verdachten

Gegevens die direct of indirect redelijkerwijs tot de identificatie van een persoon als verdachte of dader kunnen leiden zijn strafrechtelijke persoonsgegevens en als zodanig bijzondere persoonsgegevens in de zin van de Wbp. Ingevolge art. 10, eerste lid Wob j° art. 16 Wbp blijft het verstrekken van dergelijke gegevens achterwege tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer.

In het kader van de voorlichting aan de pers betekent dit dat OM en politie strafrechtelijke persoonsgegevens niet mogen verstrekken wanneer deze verstrekking direct of in combinatie met informatie uit andere bronnen kan leiden tot de identificatie van de verdachte of dader. Bij gegevensverstrekking houden OM en politie in ieder geval rekening met openbare bronnen en met de informatie waarvan het OM of de politie in het concrete geval redelijkerwijs kan aannemen dat de journalist daarover beschikt.

Ook gegevens met betrekking tot godsdienst, levensovertuiging, ras, politieke gezindheid,

gezondheid, seksuele leven en lidmaatschap van een vakvereniging van de verdachte zijn bijzondere persoonsgegevens in de zin van de Wbp en mogen uitsluitend openbaar gemaakt worden indien de verstrekking kennelijk geen inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer.

Wordt een verdachte niet langer als verdachte aangemerkt en heeft over de verdenking in een eerder stadium actieve voorlichting plaatsgevonden, dan dient dit – eventueel in overleg met de verdachte of diens raadsman – actief te worden gemeld.

Uit respect voor slachtoffers kunnen OM en politie terughoudend zijn met het verstrekken van details bij de voorlichting. Sommige details kunnen immers voor slachtoffers of nabestaanden extra pijnlijk zijn als ze breed in de publiciteit komen. (...)

3. Verstrekking van persoonsgegevens

Informatie over personen kan worden verstrekt tenzij daardoor de identiteit van de verdachte bekend wordt. In beginsel wordt volstaan met het verstrekken van geslacht, leeftijd en woonplaats. Bij verstrekking van nadere persoonsgegevens zal steeds per geval worden afgewogen of het belang van de verstrekking in redelijke verhouding staat tot het belang van de betrokkene, in het bijzonder diens recht op bescherming van persoonlijke levenssfeer.

3.1 Beroep

Informatie over het beroep of de functie van een verdachte wordt in beginsel niet verstrekt of bevestigd, behalve wanneer het een militair betreft. Omdat militairen ongeacht het strafbare feit waarvan ze worden verdacht in beginsel voor de militaire rechtbank worden gebracht is het niet mogelijk hun werkgever anoniem te houden. Ook wanneer het delict verband houdt met het beroep van de verdachte, kan het beroep worden vermeld.

3.2 Nationaliteit

Informatie over de nationaliteit van de verdachte wordt in principe niet verstrekt of bevestigd. Houdt de nationaliteit echter verband met het gepleegde delict dan kan van de regel worden afgeweken. Ook de impact die het gepleegde delict heeft op de samenleving kan een reden zijn om wel informatie te geven over de nationaliteit van een verdachte.

3.3 Dreiging onjuiste publicatie

Als het OM of de politie wordt geconfronteerd met een journalist die onjuiste informatie wil publiceren, kan ervoor worden gekozen dat onjuiste verhaal uit de pers te houden door extra informatie aan de bewuste journalist te verstrekken. Door actief informatie te verstrekken in plaats van 'geen mededelingen' te doen verschijnt dan óf geen verhaal in de media óf het juiste verhaal. Het verstrekken van deze extra informatie kan echter tot gevolg hebben dat de pers door gegevens te combineren de identiteit van een verdachte weet te achterhalen. Vanzelfsprekend wordt in die gevallen een afweging gemaakt of de situatie de mogelijke schending van de privacy van een verdachte rechtvaardigt. Er vindt in deze gevallen altijd afstemming plaats tussen OM en politie. Ook wordt de advocaat geïnformeerd. Tijdens de terechtzitting moet het OM de beslissing kunnen uitleggen. De woordvoering wordt in deze situaties nadrukkelijk met de onderzoeksleiding afgestemd om te voorkomen dat het onderzoeksbelang wordt geschaad.

3.4 Slachtoffer

De impact van publicatie van details over de zaak kan in de zwaardere zaken (moord, doodslag en zeden) voor het slachtoffer of de nabestaanden groot zijn. Uit respect voor hen betrachten OM en politie terughoudendheid in de communicatie en nemen zij indien mogelijk contact op met het slachtoffer, de nabestaanden of hun raadsman voordat de media geïnformeerd worden.

3.5 Raadsman

Als uit een publicatie of een optreden in de media blijkt dat de raadsman van een verdachte zelf met informatie over de verdachte (of over de zaak) naar buiten is getreden, gaan OM en politie er vanuit dat de verdachte er geen bezwaar tegen heeft dat OM en politie in de media reageren op de uitlatingen van de raadsman. In beginsel zal de informatie niet verder gaan dan de informatie die reeds door de verdachte of diens raadsman is prijsgegeven. Indien mogelijk zal contact met de raadsman worden opgenomen voordat in de media op zijn uitlatingen wordt gereageerd.

Het OM verstrekt niet rechtstreeks de naam van de advocaat aan de media. Wil een vertegenwoordiger van de media in contact komen met de advocaat van een verdachte, dan wordt dat verzoek aan de betreffende advocaat doorgegeven. Het is aan de advocaat om aan het verzoek gehoor te geven of niet. Wel vraagt het OM aan de advocaat om te laten weten of hij op het verzoek van de journalist ingaat of niet.

Aan de media wordt slechts informatie verstrekt over strafprocessuele beslissingen waarmee de verdachte en zijn raadsman bekend zijn.

2. Wetboek van Strafrecht

Artikel 249

1. Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.